

Да ли уговор о продаји електричне енергије може да буде основ за ослобађање од СВМ обавеза произвођача електричне енергије из обновљивих извора приликом извоза електричне енергије у Европску унију?

Милош Кузман, Удружење за право енергетике Србије

Докле смо стигли са СВАМ-ом

- 🔥 СВАМ је инструмент политике ЕУ који одређује цену емисија гасова стаклене баште уграђених у производе увезене у ЕУ. Он захтева од увозника да плате цену угљеника еквивалентну оној са којом се европски произвођачи суочавају у оквиру система трговине емисијама у ЕУ (ETS), како би се изједначили услови на тржишту и избегло цурење угљеника.
- 🔥 У својој почетној фази, СВАМ обухвата цемент, гвожђе и челик, алуминијум, вештачка ђубрива, водоник и електричну енергију. ЕУ би у овој години требало да процени да ли да прошири СВАМ на друге секторе са интензивним емисијама гасова стаклене баште.
- 🔥 Првог јануара 2026. године СВАМ је, из транзиционе фазе мониторинга и извештавања, ушао у другу фазу у којој увозници морају формално купити и предати СВАМ сертификате и поднети верификоване годишње извештаје надлежним институцијама. Прва плаћања за увоз за 2026. годину доспевају 30. септембра 2027. године (са роком за подношење декларације 31. мај 2027. године).

УПЕС

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

CIGRE
СРБИЈА

CIRED
Srbija

ОКРУГЛИ СТО:
Тржиште електричне енергије и улога уговора
о продаји електричне енергије

Привредна комора Србије, Ресавска 13-15, Београд, сала 1, 24. фебруар 2026. године

Како можемо да користимо РРА у контексту СВМ-а

- 🔥 Увозници робе на коју се примењује СВМ могу закључити уговор о куповини електричне енергије (РРА) са произвођачем електричне енергије и пријављивати емисије гасова стаклене баште на основу фактора емисије одређеног постројења за производњу електричне енергије из којег набављају електричну енергију (индиректне емисије).
- 🔥 Што се тиче директних емисија које се односе на електричну енергију, увозници имају могућност да закључе уговор о куповини електричне енергије са произвођачем електричне енергије из обновљивих извора енергије.
- 🔥 Оно што чини уговоре о куповини електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије занимљивим из перспективе СВМ-а јесте то што омогућавају купцима да набављају енергију од произвођача из обновљиве енергије и на тај начин смање СВМ изложеност, а да заправо физички набављају енергију преко мреже која не мора нужно бити из обновљивих извора.

УПЕС

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

ОКРУГЛИ СТО:
Тржиште електричне енергије и улога уговора
о продаји електричне енергије

Привредна комора Србије, Ресавска 13-15, Београд, сала 1, 24. фебруар 2026. године

Услови за примену стварно уграђених емисија у увозну електричну енергију

Потребно је кумулативно испуњење следећих услова:

- 🔥 стварне емисије су покривене физичким PPA уговором између CBAM декларанта и произвођача из треће земље;
- 🔥 постројење које производи електричну енергију је или директно повезано са преносним системом ЕУ или се може доказати да у време извоза није било физичког загушења мреже ни на једној тачки мреже између постројења и преносног система ЕУ;
- 🔥 постројење које производи електричну енергију не емитује више од 550 грама CO₂ пореклом из фосилних горива по киловат-сату електричне енергије;
- 🔥 количина електричне енергије за коју се захтева коришћење стварних уграђених емисија је чврсто номинована за додељени капацитет интерконекције од стране свих одговорних оператора преносног система у земљи порекла, земљи одредишта и, ако је релевантно, свакој земљи транзита, а номиновани капацитет и производња електричне енергије од стране постројења односе се на исти временски период, који не сме бити дужи од једног сата;
- 🔥 испуњење горе наведених критеријума потврђује акредитовани верификатор, који ће примати најмање месечне привремене извештаје који показују како су ти критеријуми испуњени.

УПЕС

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

СРБИЈА

CIRED
Srbija

ОКРУГЛИ СТО:
Тржиште електричне енергије и улога уговора
о продаји електричне енергије

Привредна комора Србије, Ресавска 13-15, Београд, сала 1, 24. фебруар 2026. године

Услови за примену стварно уграђених емисија за индиректне емисије

- 🔥 Овлашћени СВМ декларант може применити стварно уграђене емисије уместо подразумеваних вредности ако може да докаже директну техничку везу између постројења у којем се производи увезена роба и извора производње електричне енергије, или ако је оператер постројења за производњу робе закључио уговор о куповини електричне енергије са произвођачем електричне енергије који се налази у трећој земљи за количину електричне енергије која је еквивалентна количини коју декларише
- 🔥 У акту о имплементацији СВМ прецизирано је да се ради о физичком РРА уговору, који се може закључивати и преко посредника с тим што у том случају мора бити трипартитни

Најављена измена СВМ – поједностављење коришћења СВМ

- Како би се поједноставило коришћење РРА уговора као основа за умањење СВМ обавезе код увоза електричне енергије у оквиру предлога за измену СВМ уредбе предложено је неколико измена у том смислу
- Услов да се РРА уговор закључује између СВМ декларанта и произвођача из треће земље више не би био тако строг и дозволио би и трипартитни уговор између декларанта, произвођача и посредника нпр. снабдевача или агрегатора (ово је већ прецизирано у једном од аката за примену СВМ-а)
- Услов директне повезаности са преносним системом ЕУ (односно доказивање непостојања загушења) би се брисао
- Услов чврсте номинације за додељени капацитет би се модификовао тако да се односи само на случајеве експлицитне алокације капацитета, док се не односи на оне имплицитне какав је случај нпр. између Велике Британије и Ирске
- Да би се испунили сви критеријуми за коришћење конкретног РРА уговора користе се подаци са паметних бројила!

Закључак

- 🔥 Коришћење РРА уговора за примену стварно уграђених емисија у увозну електричну енергију у Европску унију је врло рестриктивно постављено
- 🔥 Уколико се усвоје, најављене измене СВМ уредбе ће олакшати њихову примену
- 🔥 Када говоримо о стварно уграђеним емисијама за индиректне емисије ситуација је нешто повољнија, мада се ни овде не могу користити виртуелни РРА уговори
- 🔥 Чак и када у току 2026. године будемо имали јасну европску регулативу по питању примене РРА уговора у контексту олакшавања СВМ обавеза, поставља се питање може ли постојеће стање на тржишту електричне енергије у Републици Србији, како техничко тако и регулаторно, моћи да подржи примену РРА уговора

УПЕС

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

СРБИЈА

CIRED
Srbija

ОКРУГЛИ СТО:
Тржиште електричне енергије и улога уговора
о продаји електричне енергије

Привредна комора Србије, Ресавска 13-15, Београд, сала 1, 24. фебруар 2026. године

О панелисти

Милош Кузман је консултант за право енергетике.

Специјализован је у области енергетског и еколошког права а искуства је између осталог стицао и на мастер студијама на *Institute for Law and Finance* у Франкфурту на Мајни и *Columbia Law School* у Њујорку.

Тренутно је на позицији руководиоца групе за енергетско и еколошко право у Нафтној Индустрији Србије, докторант је на Правном факултету Универзитета у Београду и потпредседник је Удружења за право енергетике Србије.

Веслачки је судија, члан савета Веслачког клуба Црвена Звезда и председник Надзорног одбора Веслачког савеза Србије.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

Контакт подаци:
Милош Кузман
milos.kuzman@nis.rs

ОКРУГЛИ СТО:
Тржиште електричне енергије и улога уговора
о продаји електричне енергије

Привредна комора Србије, Ресавска 13-15, Београд, сала 1, 24. фебруар 2026. године